

ประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน ในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

THE EFFECTIVENESS OF SUFFICIENCY ECONOMY PROJECT FOR COMMUNITY DEVELOPMENT IN BUENGGKOOO DISTRICT, BANGKOK

สิริกมล นาเมืองรักษ์¹

ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์¹

gambua@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน โดยการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนโดยหลักการธรรมาภิบาล และความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่มีต่อโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน 2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน 3. ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน 4. ศึกษาการประสานงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนร่วมกับภาคตุรภาคี และ 5. ศึกษาการบริหารจัดการงานของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในเขตบึงกุ่ม คือนักการเมืองระดับประเทศ มีจำนวน 3 คน นักการเมืองระดับท้องถิ่น ในเขตบึงกุ่ม จำนวน 8 คน ผู้นำชุมชน มีจำนวน 38 คน ประชาชนโดยผู้วิจัยจะเลือกมาเฉพาะประชาชนที่มีส่วนร่วมและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 แบบ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยตัวอย่าง และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1.โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนไม่มีประสิทธิผล เพราะไม่สามารถทำให้วัตถุประสงค์ของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จได้โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนมีการคอร์รัปชันสูง มีการใช้หลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($x=2.02$, $S.D.=1.29$) และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($x=1.79$, $S.D.=1.41$) 2.ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ทำให้โครงการไม่ประสบความสำเร็จ คือ ความไม่มีประสิทธิภาพของระบบป้องกัน และปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่ และนักการเมือง รวมถึงระบบการดำเนินงาน ขั้นตอน และการประสานงานระหว่างโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน และชุมชนที่มีความล่าช้า และการประชาสัมพันธ์แจ้งรายละเอียดของโครงการน้อย และไม่ชัดเจน 3.กระบวนการกำหนดนโยบายของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($x=1.90$, $S.D.=1.27$) 4. การประสานงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน ร่วมกับภาคตุรภาคีโดยรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($x=1.75$, $S.D.=1.38$) และ 5.การบริหารจัดการงานของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($x=1.82$, $S.D.=1.326$)

คำสำคัญ: ประสิทธิผล, โครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the Sufficiency Economy Project for the Community Development by evaluating the effectiveness of the program based on the principles of Good Governance and measuring stakeholders' satisfaction 2) to study the factors affecting the effectiveness of Sufficiency Economy Project for the Community Development 3) to study the process of policy formulation of Sufficiency Economy Project for Community Development 4) to study the coordination of Sufficiency Economy Project for Community Development with four parties and 5) to study the management of the Sufficiency Economy Project for Community Development.

The subjective in this research designed to select the target group specifically for the following groups of people as the populations in Buengkoom District Bangkok: 3 national political level (The member of Parliament representatives) 8 local political level (Bangkok Metropolitan member representative) voted by the people in Buengkoom District) 3) 38 community leaders in Buengkoom District, 26 participants from each community who acquainted to the government policy on the effectiveness of Sufficiency Economy Project for community Development in Buengkoom District, Bangkok as a volunteer group. Methodology being used in the research are indepth interview and questionnaires : The statistical analysis in the research are percentage, frequency, mean and standard diviation (S.D.).

Findings are as the follows: 1) The sufficient economy projects was inefficient because most of its objectives could not be achieved, as evidenced by most of the samples thought that the sufficiently economy projects had a high corruption with low level of good governance ($x=2.02$, $S.D.=1.29$) 2) the most essential factor that negatively affected the effectiveness of the projects is the inefficiency of anti-corruption mechanism used by governmental agencies and politicians, together with the operating system and delayed coordination between the sufficient economy projects and the community, and the insufficient and unclear public relations information about the detail of the projects; 3) the score of policy formulation process of the projects for the Sufficiency Economy for the Community Development was in the lowest level ($x=1.90$, $S.D.=1.27$). 4) the score of the coordination of the sufficient economy projects and the four parties as a whole is in lowest level ($x=1.75$, $S.D.=1.38$) and 5) the score of the management of the Sufficiency Economy for the Community Development is in the lowest level ($x=1.82$, $S.D.=1.32$)

Keyword: effectiveness, sufficiency economy project for community development

บทนำ

รัฐบาลภายใต้การบริหารงานของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีได้ดำเนินการจัดตั้งโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน(ศพช.) เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2552 [1] โดยมีสำนักงานเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน (ศพช.) หรือสำนักงานชุมชนพอเพียงอยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

โดยมีหลักการมุ่งจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปสู่ชุมชนทั่วประเทศให้ทุกชุมชนได้รับโอกาสในการเข้าถึงแหล่งงบประมาณของภาครัฐอย่างรวดเร็ว ครอบคลุมทั่วถึง และมุ่งหวังให้ทุกภาคส่วนในชุมชนร่วมกันบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้นเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ การลดต้นทุน และ

ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติระดับชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และสร้างโอกาสในการพัฒนา หรือเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากฐานให้กับชุมชน โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนเป็นการมอบอำนาจให้กับประชาชนให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาตามความต้องการ และความจำเป็นของชุมชนโดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณโดยตรงให้กับชุมชนทั่วประเทศโดยให้ชุมชนเป็นผู้จัดตั้งคณะกรรมการ กำหนดรูปแบบการดำเนินงาน บริหารจัดการจัดลำดับความสำคัญและเร่งด่วนของปัญหาด้วยตนเองตามความต้องการของประชาชนที่เข้าร่วมประชุมตามมติที่ประชุมประชาคมของชุมชนเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในชุมชน ทั้งนี้โครงการฯ จะเน้นให้การสนับสนุน และส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ลดต้นทุน และปัจจัยการผลิต การสร้างมูลค่า เพิ่มทรัพยากรชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่ม และสร้างโอกาสในการพัฒนา หรือเพิ่มขีดความสามารถในการเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจในระดับฐานรากให้กับชุมชนซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน [1] คือ 1.ด้านสาธารณสุขโรค 2. ด้านการเกษตร 3. ด้านส่งเสริมรายได้และอาชีพ และ 4. ด้านสวัสดิการชุมชน

เมื่อมีการนำโครงการไปสู่ภาคปฏิบัติจริงพบว่ามีกระแสข่าวเกี่ยวกับการใช้งบประมาณผิดพลาด ไม่สนองตอบความต้องการของชุมชน ถูกกล่าวหาว่ามีการใช้งบประมาณไม่เหมาะสมในบางพื้นที่ นอกจากนั้นยังมีข่าวเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานโครงการฯ [2] ทั้งที่ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปตรวจสอบถึงประสิทธิผลของโครงการฯ เกี่ยวกับความจริงในปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าว

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อค้นหาความจริงเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการฯ อีกทั้งศึกษากระบวนการกำหนดแผนของโครงการฯ การประสานงานของโครงการฯ และการบริหารจัดการโครงการฯ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน
3. เพื่อศึกษากระบวนการกำหนดแผนของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่บึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาการประสานงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนร่วมกับภาคตุรภาคี
5. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการงานของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผล กระบวนการกำหนดแผน การประสานงาน และการบริหารจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน

ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาจากประชากร 4กลุ่ม คือ นักการเมืองระดับประเทศ นักการเมืองระดับท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยศึกษาการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 – 1 มกราคม 2554

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

روبินส์ (Robbins: 1987 อ้างถึงใน วิรุพหัตถ์ ผลิต ทีวีโชติ, 2552) [3] มีทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผล โดยอธิบายว่าการวัดประสิทธิผลมี 4 แนวทาง คือ (1) แนวคิดที่มุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมาย (2) แนวคิดเชิงระบบ (3) แนวคิดเชิงกลยุทธ์-เฉพาะส่วน (4) แนวคิดการแข่งขัน-คุณค่า

การใช้ระบบขององค์การเป็นเครื่องมือวัดความมีประสิทธิภาพขององค์การทัลคอตท์ พาร์สัน (Talcott Parsons, อ้างถึงในภรณ์ กิริติบุตร, 2529) [4] เสนอว่า AGIL ซึ่งจะระบุกิจกรรม 4 ประเภทซึ่งทุกองค์การจำเป็น

จะต้องทำ ได้แก่ (1) การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม (2) การบรรลุถึงเป้าหมาย (3) การประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งนำไปสู่ความมั่นคงของสังคม และ(4) สิ่งที่ยั่งยืนอยู่ภายใน

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดหลักธรรมาภิบาล และได้เสนอเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าหลักธรรมาภิบาลนั้นประกอบด้วย 6 หลักการคือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

3. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

อเดย์ และ เอนเดอร์เซน (1971) [5] ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีปัจจัยพื้นฐาน 6 ประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้รับบริการ ได้แก่ (1) ความพึงพอใจต่อความสะดวกที่ได้รับจากการบริการ (2) ความพึงพอใจต่อการประสานงานบริการ (3) ความพึงพอใจต่ออัตราค่าบริการ (4) ความพึงพอใจต่อข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้บริการ (5) ความพึงพอใจต่อคุณภาพของการบริการ และ(6) ความพึงพอใจต่อค่าใช้จ่ายเมื่อใช้บริการ

4. ข้อมูลโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีสมัยนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2551 ต่อรัฐสภา โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนเป็นนโยบายในระยะเร่งด่วนที่จะดำเนินการในปีแรก เป็นนโยบายในกลุ่มการรักษา และเพิ่มรายได้ของประชาชน ในข้อที่ 6 คือ นโยบายสร้างรายได้ และศักยภาพทางเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า โดยการจัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง และจัดสรรเงินเพิ่มเติมให้จากวงเงินที่เคยจัดสรรให้เดิม เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติระดับชุมชน ลดต้นทุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งเร่งรัด และลดขั้นตอนภาครัฐ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถเบิกจ่าย

งบประมาณได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีรายละเอียดโครงการฯ ดังนี้

1) การริเริ่มนโยบาย และการกำหนดนโยบายรัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปยังชุมชนทั่วประเทศ ให้ทุกชุมชนได้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งงบประมาณของภาครัฐ ครอบคลุมทั่วถึง และให้ทุกภาคส่วนในชุมชนร่วมกันบริหารจัดการ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อสร้างงาน รายได้ ลดต้นทุน และปัจจัยการผลิตทางการเกษตร พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติระดับชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่ม และสร้างโอกาสในการพัฒนา หรือเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้กับชุมชน

2) การนำนโยบายไปปฏิบัติ จะใช้วิธีโดยการแบ่งขนาดชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 7ขนาด ดังนี้ (1) ชุมชนขนาด 1 ชุมชนที่มีชื่อชาวบ้านตามทะเบียนบ้าน 1-50คน ได้เงิน 100,000บาท (2) ชุมชนขนาด 2 ชุมชนที่มีชื่อชาวบ้านตามทะเบียนบ้าน 51-150คน ได้เงิน 200,000บาท (3) ชุมชนขนาด 3 ชุมชนที่มีชื่อชาวบ้านตามทะเบียนบ้าน 151-250คน ได้เงิน 300,000บาท (4) ชุมชนขนาด 4 ชุมชนที่มีชื่อชาวบ้านตามทะเบียนบ้าน 251-500คน ได้เงิน 400,000บาท (5) ชุมชนขนาด 5 ชุมชนที่มีชื่อชาวบ้านตามทะเบียนบ้าน 501-1,000คน ได้เงิน 500,000บาท (6) ชุมชนขนาด 6 ชุมชนที่มีชื่อชาวบ้านตามทะเบียนบ้าน 1,001-1,500คน ได้เงิน 600,000บาท (7) ชุมชนขนาด 7ชุมชนที่มีชื่อชาวบ้านตามทะเบียนบ้าน 1,500คนขึ้นไป ได้เงิน 700,000บาท ส่วนเกณฑ์ในการคัดเลือกโครงการ (1) ต้องเป็นโครงการที่รองรับผู้ด้อยโอกาส และผู้ว่างงานในชุมชนให้สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นอยู่พอเพียง ซึ่งเป็นเป้าหมายขั้นต้นของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2) เป็นโครงการที่สนับสนุน และส่งเสริมการลดต้นทุน และปัจจัยในการผลิต เพื่อเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ รายได้ ลดรายจ่าย สร้างโอกาสในอาชีพ และเพิ่มความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากฐาน (3) เป็นโครงการที่สนับสนุน และส่งเสริมการใช้ และอนุรักษ์พลังงานทดแทน หรือพลังงานทางเลือก (4) เป็นโครงการที่สนับสนุน และส่งเสริมอนุรักษ์ และรักษา

ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว ทั้งนี้ชุมชนสามารถลงทุนร่วมกับชุมชนอื่นได้ ในขณะที่กระบวนการทำงาน จะมีการจัดประชุมชาคม โดยจะปิดประกาศสาธารณะล่วงหน้า 3-5 วัน ในผู้แทนในครัวเรือนอย่างน้อย 1 คนเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ครัวเรือน และทุกคนมีสิทธิ์เสนอปัญหา ความต้องการ และโครงการ และต้องการบันทึกอย่างโปร่งใส โดยมีผู้สนับสนุนปัญหา ความต้องการและโครงการอย่างน้อย 10 คน ให้ทุกคนลงคะแนนเลือกโครงการ แล้วรวมคะแนน เพื่อจัดเรียงลำดับก่อนหลังและให้ระบุดระยะเวลางบประมาณของโครงการ จากนั้นต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบ เมื่อดำเนินงานจนได้รับอนุมัติแล้วให้ชุมชนไปธนาคารออมสิน หรือธกส. เพื่อเปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร โดยจะได้รับเงินตามขนาดของชุมชน

3) การประเมินผลโครงการ ให้คณะผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ และประเมินผลโครงการทำหน้าที่ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินโครงการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ในกรณีชุมชนบริหารโครงการไม่โปร่งใส หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทำการใดที่เป็นผลเสียต่อชุมชน ในคณะกรรมการชุมชนพอเพียง และคณะผู้รับผิดชอบ 4 คณะ เป็นผู้รับผิดชอบทางแพ่ง และอาญา

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

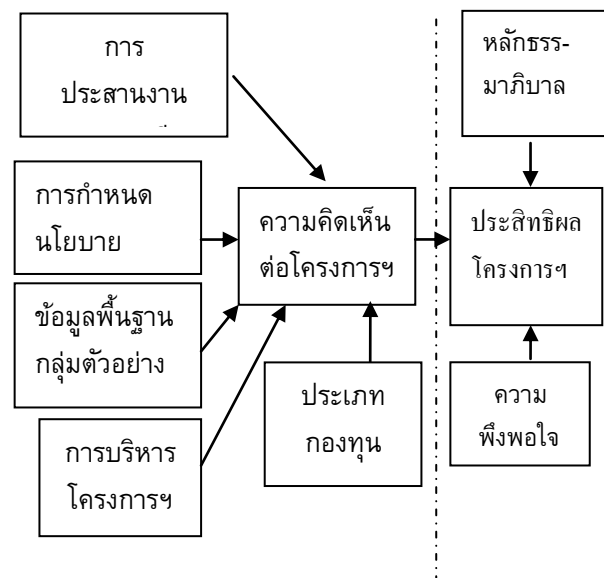
วิรัช วิรัชนิภาวรรณ; และทวิสุข แสนทวิสุข (2531) [6] ศึกษาเรื่องบทบาทขององค์กรในท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานีพบว่าองค์กรท้องถิ่นต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงมือปฏิบัติงานในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมมากกว่าเดิม

สมหมาย ลูกอินทร์ (2550) [7] ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคอกช้าง ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต จังหวัดยะลา ที่พบว่าประชาชนเห็นด้วยว่าเทศบาลมีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้ด้อยโอกาสในท้องถิ่น

ยุรัตน์ กมลเวช (2522) [8] ที่ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริการประชาชนเพื่อจัดเงื่อนไขของสังคม ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานอำเภอซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีขั้นตอนการปฏิบัติงานตามที่กฎหมาย และระเบียบได้กำหนดซึ่งทางเจ้าหน้าที่จะปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดความเสมอภาคต่อประชาชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแนวคิดการบริหารเมืองโดยใช้รูปแบบดาว หรือทฤษฎีฝ่ามือของ บุญทัน ดอกไธสง (2520) [9] ในประเด็นของปัญหาเมือง มาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิด ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้วางแผนจะศึกษาโครงการชุมชนพอเพียงในเขตบึงกุ่ม โดยจะเน้นศึกษาการประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน กระบวนการกำหนดนโยบายของโครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชนในเขตพื้นที่บึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร การประสานงานโครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน

ร่วมกับภาคอุตสาหกรรม และการบริหารจัดการงานของโครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน

1. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะแบ่งกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็น 4กลุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง คือ กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตพื้นที่บึงกุ่ม จำนวน 3 คน นักการเมืองระดับท้องถิ่นในเขตบึงกุ่ม จำนวน 8 คน ผู้นำชุมชนในเขตบึงกุ่ม จำนวน 38 คนประชาชนโดยผู้วิจัยจะเลือกมาจากระชาชนในแต่ละชุมชนเฉพาะที่มีส่วนร่วมและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน จำนวน 26 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์โดยในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการฯ ผู้วิจัยได้ใช้การประเมินและการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้หลัก SWOT เป็นแนวคำถาม ส่วนการศึกษากระบวนการกำหนดแผนของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายต่อกระบวนการกำหนดแผนของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน ขณะที่การศึกษาประสานงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนร่วมกับภาคอุตสาหกรรม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการขั้นตอนการประสานระหว่างฝ่ายการเมืองระดับประเทศ การเมืองท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชน และการศึกษาการบริหารจัดการงานของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรต่อการบริหารจัดการงานของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มประชากรที่ศึกษาด้วยตนเองและรอรับแบบสอบถามกลับคืนมา ทั้งนี้แบบสอบถามจะออกแบบให้เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความเชื่อ และทัศนคติ แบบสอบถามจะมีแนวคำตอบไว้ให้ผู้ตอบเลือกตอบจากคำตอบที่กำหนดไว้ (Struetred Questionnaire) ซึ่งได้มาจากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากความคิดของผู้วิจัย และจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ และการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลโดยใช้หลักวิเคราะห์ SWOT เป็นแนวทางในการตั้งคำถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ ค่าความถี่และร้อยละ (Frequency and Percentage) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนพบว่าประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับน้อย จากการวิจัยพบว่าปัจจัยที่จะทำให้โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว นั้น คือ ระบบการจัดการเกี่ยวกับการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่และนักการเมือง และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับรายละเอียดโครงการฯ วิธีการดำเนินการเพื่อของบประมาณจากโครงการฯ ขณะที่กลุ่มประชากรมีความเห็นว่ากระบวนการกำหนดแผนของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนการประสานงานโครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน กลุ่มประชากรมี

ความเห็นว่าการโครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนมีการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นฝ่ายการเมือง ฝ่ายผู้นำชุมชน หรือฝ่ายประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด และในระบบการบริหารจัดการงานของโครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน กลุ่มประชากรมีความเห็นว่าการโครงการมีระบบการบริหารงานที่ไม่ดีเท่าที่ควรโดยผลจากการวิจัยพบว่ากลุ่มประชากรมีความเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการบริหารงานของโครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การอภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่าโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนไม่มีประสิทธิภาพที่ดี จากการศึกษาค้นคว้า ทั้งกลุ่มนักการเมืองระดับประเทศ นักการเมืองระดับท้องถิ่น และผู้นำชุมชน มีความเห็นในทางเดียวกันว่าโครงการฯ มีจุดบกพร่องหลายประการทำให้ไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ ทั้งเรื่องปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ระบบการจัดการภายในโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน ขั้นตอนการประสานงานในการประชาสัมพันธ์ และการจัดสรรงบประมาณที่มีความล่าช้าซึ่งเป็นเหตุผลทำให้โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนประสบความล้มเหลว เมื่อศึกษาความพึงพอใจพบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพอใจในระบบต่างๆ ของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับที่น้อยที่สุดซึ่งทำให้อธิบายได้ว่ากลุ่มเป้าหมายยังไม่พอใจในระบบการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ของโครงการฯ และเมื่อศึกษาจากหลักธรรมาภิบาลพบว่ากลุ่มเป้าหมายเห็นว่าโครงการฯ มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่าที่มีระดับน้อยที่สุดซึ่งอธิบายได้ว่า กลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อมั่นว่าโครงการฯ มีการทุจริตคอร์รัปชันอยู่สูงและยากที่จะสามารถตรวจสอบได้

จากผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ผู้วิจัยสามารถนำมาเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มชุมชนไม่สามารถเลือกกองทุนที่ต้องการได้อย่างแท้จริง เนื่องจากจะต้องเลือกตามที่เจ้าหน้าที่ราชการประจำสำนักงานเขตกำหนดให้เท่านั้นซึ่งถ้าหากว่าชุมชนไม่เลือกสินค้าในกองทุนเหล่านี้ ชุมชนก็จะไม่ได้รับเงินงบประมาณจากโครงการฯ เช่น มีเจ้าหน้าที่บางคนบอกชุมชนให้ เลือกสินค้าเครื่องกรองน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ในกองทุนส่งเสริมการใช้และอนุรักษ์พลังงาน และพลังงานทดแทน ถ้าไม่เลือกก็จะไม่ได้เงินจากกองทุนนี้เลย เป็นต้น ซึ่งกลุ่มชุมชนเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการริดรอนสิทธิอำนาจในการบริหารจัดการตนเองของชุมชนทำให้ชุมชนไม่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิรัช วิรัชนิภาวรรณและทวิสุข แสนทวิสุข (2531) [6] ที่ศึกษาเรื่องบทบาทขององค์การในท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานีที่พบว่าองค์การในท้องถิ่นต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงมือปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆ มากกว่าเดิม

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนที่ด้อยโอกาสและพิการอยู่ในระดับน้อยที่สุดซึ่งอธิบายได้ว่าโครงการฯ ไม่สนใจที่จะส่งเสริมผู้ด้อยโอกาสหรือคนพิการให้มีโอกาสอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็งซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมหมาย ลูกอินทร์ (2550) [7] ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคอกช้าง ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต จังหวัดยะลา ที่พบว่า ประชาชนเห็นด้วยว่าเทศบาลมีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้ด้อยโอกาสในท้องถิ่น

จากผลงานวิจัยที่พบว่าชุมชนโดยส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่มีความเสมอภาคในการปฏิบัติหน้าที่ต่อชุมชนแต่ละชุมชนโดยทางเจ้าหน้าที่เขตมักจะให้ความสำคัญหรือดำเนินงานให้กับชุมชนที่มีขนาดใหญ่ มากกว่าชุมชนที่มีขนาดเล็กซึ่งไม่สอดคล้องกับ

ผลงานวิจัยของยุวรัตน์ กมลเวช (2522) [8] ที่ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริการประชาชนเพื่อจัดเงื่อนไขของสังคม ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานอำเภอซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่าเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีขั้นตอนการปฏิบัติงานตามที่กฎหมาย และระเบียบได้กำหนดซึ่งทางเจ้าหน้าที่จะปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดความเสมอภาคต่อประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าเมื่อศึกษาจากการประเมินประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนโดยหลักธรรมาภิบาลและความพึงพอใจจะเห็นว่าประสิทธิผลของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด และระดับความคิดเห็นในเรื่องการกำหนดแผนของโครงการฯ ประเภทกองทุนของโครงการฯ การบริหารจัดการโครงการฯ ขั้นตอนการประสานงานเพื่อปฏิบัติงานโครงการฯ อยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุดเช่นกัน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงระบบต่างๆ ภายในโครงการเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้เกิดประสิทธิผลอย่างชัดเจน ดังนั้น โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนจะต้องมีการแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ในส่วนต่างๆ ดังนี้

1. กระบวนการกำหนดนโยบายด้านการกำหนดปัญหาของสังคม โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนจะต้องเข้าไปศึกษาถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนแต่ละชุมชนโดยตรงและจะต้องให้อิสระกับชุมชนในการเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตัวของชุมชนเอง จากนั้นโครงการฯ จึงนำปัญหาต่างๆ ไปวิเคราะห์เพื่อสร้างเป็นกองทุนประเภทต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด

2. โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนจะต้องมีระบบขั้นตอนในการประชุมรับทราบแผนของโครงการฯ ให้ดีกว่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องให้

ความสำคัญกับภาคประชาชนและภาคการเมืองให้มากขึ้น ทั้งนี้จะต้องเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานตามแผนโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนให้ เป็นไปด้วยดีและควรจะให้ภาคจตุรภาคี ซึ่งได้แก่นักการเมืองระดับประเทศ นักการเมืองระดับท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการนำแผนไปปฏิบัติโดยแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจนเพื่อให้มีการดำเนินการที่ดีมีระบบให้มากขึ้น

3. โครงการควรจะมีการจัดระบบการบริหารจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนให้ดีกว่าในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนใช้ทรัพยากร ควรวางแผนอย่างระมัดระวัง และตรวจสอบราคาระบบที่ใช้อย่างถี่ถ้วนเพื่อให้สามารถนำทรัพยากรไปใช้อย่างคุ้มค่ามากที่สุด ส่วนด้านการจัดการ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนจะต้องจัดระบบให้ทุกระบบทุกฝ่ายงานสามารถเชื่อมโยงประสานงานถึงกันได้ เพื่อทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและจะต้องสามารถตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินการได้ตลอดเวลาทำให้ระบบการทำงานมีความโปร่งใสและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาโครงการประเภทอื่นๆ ของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยนี้เพื่อเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของนโยบายภาครัฐโดยรวม และเป็นการวัดศักยภาพในการบริหารงานของภาครัฐบาลได้ชัดเจนขึ้น

2. การศึกษาโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชนให้ครอบคลุมทั่วประเทศจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาและทรัพยากรมาก ดังนั้น หากผู้วิจัยต้องการลดขั้นตอนจากการที่มีระยะเวลาและทรัพยากรที่จำกัดก็สามารถศึกษาจากพื้นที่อื่นแล้วนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้ได้

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อยกระดับชุมชน. (2553). ประวัติโครงการ. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2553. จาก, www.chumchon.go.th.
- [2] สำนักข่าวประชาไท. (2552). ข่าวการทุจริตโครงการเศรษฐกิจชุมชนพอเพียง. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2552. จาก, www.prachatai.com/journal/2009/7/25124
- [3] วิรุฬรัตน์ ผลทวีโชติ. (2552). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการเชิงธุรกิจของสำนักสิทธิประโยชน์และรายได้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [4] ภรณ์ กীরติบุตร. (2529). การประเมินประสิทธิผลขององค์การ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- [5] Aday, LuAnn; & Anderson, Ronald. (1971). **Access to Medical Care**. Ann Arbor: Health Administration Press.
- [6] วิรัช วิรัชนิภาวรรณ; และทวิสุข แสนทวิสุข. (2531). บทบาทขององค์กรท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- [7] สมหมาย ลูกอินทร์. (2550). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณี เทศบาลตำบลคอกช้าง ตำบลแม่หวาด อำเภอธารโต จังหวัดยะลา. ภาคนิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- [8] ยูวรัตน์ กมลเวช. (2522). แนวทางการบริการประชาชนเพื่อจัดเงื่อนไขของสังคม. กรุงเทพฯ: [ม.ป.ท.].
- [9] บุญทัน ดอกไธสง. (2520). กรุงเทพมหานครกับการเจริญเติบโตที่ผิดปกติ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

